

In memoriam

Don Sharp (1921-2011)

Andrej Gustinčič, foto: Timothy Byford

Don Sharp je bil režiser, brez katerega si ne moremo zamisliti nacionalne filmske industrije. Umril je decembra v 91. letu starosti in je bil zadnji preživeli iz prve generacije režiserjev, ki so snemali horror filme za britanski studio Hammer. Na Tasmaniji rojen Avstrelac je bil vseprisoten v britanskem B-filmu 60. let prejšnjega stoletja. Njegova režija je bila dinamična, jasna in neposredna. Imel je smisel za akcijo in ustvarjanje zapeljivo grozečega ozračja. Začel je kot režiser otroških filmov ter napredoval v pop muzikale. Leto 1963 je bilo prelomno, saj ga je Hammer zadolžil za režijo filma *Kiss of the Vampire*. S to živopisno grozljivko, polno pridušene dekadentnosti in nizkopračunskega vizualnega razkošja, se je začela njegova žanrska kariera. Poleg treh filmov, ki jih je režiral za Hammer, je snemal avtentični britanski šund (*The Face of Fu Manchu* [1965] ter *The Brides of Fu Manchu* [1966]) za Harryja Alana Towersa, legendo mednarodnega filma eksploatacije. Režiral je tudi epizode kulturnih britanskih TV-serij, kot so *Ghost Squad*, *The Champions* ter *The Avengers*. Ko so se Američani v začetku 70. let finančno umaknili iz britanskega filma in tako prekinili povojni britanski filmski bum, se je Sharp, tako kot njegovi generacijski kolegi, moral znajti sam. V tem obdobju je

posnel črnokomični horror *Psychomania* (1973) o tolpi motociklistov, ki vstane od mrtvih, in pa *Hennessy* (1975), ki je pravi dragulj britanskega trilerja, o maščevalnem lrcu, ki hoče med kraljičinim govorom razstreliti parlament. Posledično ga lovita policija in IRA. Čeprav Sharp tega ni nameraval, so trilerji *The Violent Enemy* (1967), *Callan* (1974) in *Hennessy* neke vrste neformalna trilogija; filmi o globoko izmučenih moških, polnih sovraštva, ter ženskah, ujetih v njihove boje. V *Hennessyju* je junakinja ubita čisto mimogrede, s čimer ta prvovrstni triler pridobi dimenzije tragedije.

Pogosto je njegova režija nadgradila predvideno snov. *Curse of the Fly* (1965) je režiran izjemno napeto in ustvarja tihi občutek neke neizrekljive groze, tako da potrebuje gledalec kar nekaj časa, preden spozna, da je scenarij zanič in da ne vodi nikamor. Ta film ima skoraj liričen začetek, v katerem junakinja zbeži iz norišnice, posnet je s počasnim tekom, ki ustvari občutek sna. Nasploh so njegovi filmi polni sekvenc ali podob, ki ostanejo v spominu, tudi ko pozabimo fabule. Tu je navidezno brezkončen valček junakinje z vampirjem na grotesknem plesu v maskah v *Kiss of the Vampire*; neslišni kriki žrtve, ki se potaplja v stekleni komori, ki jo polnijo z vodo

iz Temze v *The Face of Fu Manchu*; zombi, ki plane iz svojega groba na motociklu v *Psychomaniji*; morilec in njegova tarča, ki z miniaturnimi vojaki iz svinca ponovno uprizorita gettysburško bitko, kot uvod v njuno bolj resno konfrontacijo v vohunskem filmu *Callan*; rez, ki odkrije krhko ranljivost matere in hčere, ki sta ujeti v spopadu med irskimi demonstranti ter britansko vojsko v *Hennessyju*. Tudi v katastrofalno napisanem in dolgočasnem *Ledenem peklju* (*Bear Island*, 1979) je posnetek ladje, ki pluje ob osamljenem grobišču, prekritim s snegom, na ledeni obali nekje pri vrhu sveta, ki ga je težko pozabiti.

Sharp je bil zaslužen tudi za zgledne sekvence v filmih drugih režiserjev. Posnel je prizore v zraku za spektakel Kena Annakina *Ti čudoviti fantje v svojih letečih napravah* (*Those Magnificent Men in Their Flying Machines*, 1965), ki govori o letalski dirki od Londona do Pariza leta 1910. Ujel je krhko lepoto teh ročno izdelanih letal, v katerih se človek počuti, kot da bi letel sam. Sharp je dal filmu nekaj lepote ter duše, ki sta manjkali večini superprodukcij, namenjenih družinskemu ogledu v 60. letih. Režiral je še legendarni pregon z gliserji skozi amsterdamske kanale v sicer nemarno narejeni *Holandski zvezi* (*Puppet on a Chain*, 1971, Geoffrey Reeve).

S *Hennessyjem* se je zdelo, da bo Sharp napredoval v A-kategorijo, a je polomija relativno visokopračunske pustolovščine *Ledeni pekel* bolj ali manj končala njegovo filmsko kariero. Režiral je še za televizijo. Pod okriljem njegovega umirjeno izkušenega vodstva je *Bogatašinja* (*A Woman of Substance*, 1985) postala ena najuspešnejših mini nanizank 80. let. Sharp je bil profesionalen v najboljšem smislu besede.

Sharp (levo) na snemanju Rasputina